

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 10.11.16
FU-sak: 20/16		Arkivsaknr.:

Kvalitetssikringssystem for forskerutdanningen ved UiB

Innledning

Utvikling av et kvalitetssikringssystem for forskerutdanningen ved UiB må ses i sammenheng med FU-sak 19/16 Innføring av fakultetsvise ph.d.-program ved UiB. Begge saker dreier seg om endringer knyttet til UiBs ph.d.-program, og begge saker peker på behov for utredning som grunnlag for nye løsninger og tiltak. Dette forelegget munner ut i et forslag om at Universitetsledelsen oppnevner en arbeidsgruppe som utreder en videreutvikling og formalisering av kvalitetssikringssystemet for forskerutdanningen ved UiB. Dette er den samme arbeidsgruppen som i sak 19/16.

Kvalitetssikring av UiBs forskerutdanning

UiB har gode mekanismer for å dokumentere kvaliteten i utdanningen og rapportere denne til institusjonsledelsen. Den kunnskapen som finnes om ph.d.-programmet ved Universitetet i Bergen tilsier at utdanningskvaliteten er god.

Kvalitetssikringen ved Forskerutdanningen ved Universitetet i Bergen ble i 2013 revidert av NOKUT. NOKUT fant at systemet var tilfredsstillende. Selv om UiB har gode innarbeidete ordninger for å dokumentere og rapportere utdanningskvalitet, og selv om ansvaret for forskerutdanningen er nedfelt i ph.d.-forskriften, er ikke dette formalisert gjennom et eget kvalitetssikringssystem. NOKUTS sakkyndige komité kom i evalueringsrapporten med følgende anbefaling:

Universitetet bør se på om ikke kvalitetssikringssystemet også formelt bør omfatte ph.d.-utdanningen (tredje syklus). Når bl.a. emneevaluering og forskerutdanningsmelding allerede ligger inne som krav, fortøner det seg nærliggende å integrere forskerutdanningen i et samlet kvalitetssikringssystem

Kunnskapsdepartementet har høsten 2016 utstedt en revidert studiekvalitetsforskrift og sendt forslag til ny studietilsynsforskrift på høring. Begge disse forskriftene legger føringer på formålet, oppbygningen og ledelsesforankringen til UH-institusjonenes kvalitetssikringssystem. Dette er derfor et gunstig tidspunkt for å videreutvikle og formalisere kvalitetssikringssystemet til forskerutdanningen ved UiB.

Kravene til et kvalitetssikringssystem er nedfelt i Studiekvalitetsforskriften og Studietilsynsforskriften.

Revidert studiekvalitetsforskrift, § 2-1. Krav til systematisk kvalitetsarbeid:

Universiteter og høyskoler skal ivareta ansvaret for kvaliteten i utdanningen gjennom systematisk kvalitetsarbeid som sikrer og bidrar til å utvikle kvaliteten i

studietilbudene. Videre skal institusjonene legge til rette for løpende utvikling av utdanningskvaliteten, kunne avdekke sviktende kvalitet i studietilbudene og sikre tilfredsstillende dokumentasjon av kvalitetsarbeidet. Institusjonene skal kvalitetssikre alle forhold som har betydning for studiekvaliteten, fra informasjon overfor mulige søkere til avsluttet utdanning.¹

Utkast til ny Studietilsynsforskrift: Utdrag fra § 4-1. Krav til systematisk kvalitetsarbeid:

(1) Grunnlag for kvalitetsarbeidet

a) Institusjonen skal sikre og utvikle kvaliteten i sine studier gjennom et system for kvalitetssikring.

b) Institusjonen skal ha en strategi for å sikre og utvikle utdanningskvalitet. ...

d) Kvalitetsarbeidet skal dekke alle vesentlige områder av betydning for kvaliteten på studentenes læringsutbytte og være forankret i institusjonens strategi for utdanningskvalitet. Kvalitetsarbeidet skal være forankret i institusjonens styre og ledelse på alle nivåer og fremme en kvalitetskultur blant ansatte og studenter.

(2) Gjennomføring av kvalitetsarbeidet

a) Institusjonen skal systematisk innhente informasjon fra relevante kilder for å kunne vurdere kvaliteten i alle studier.

b) Institusjoner med fullmakt til å akkreditere studier skal sikre at nye studier oppfyller nasjonale og eventuelle institusjonsspesifikke krav. Alle institusjoner skal jevnlig kontrollere om studiene oppfyller de nasjonale og eventuelle institusjonsspesifikke krav.

c) Kunnskap fra kvalitetsarbeidet skal brukes til å utvikle kvaliteten i studiene og avdekke eventuelt sviktende kvalitet. Sviktende kvalitet skal rettes opp innen rimelig tid. ...²

Saken vil videre ta for seg dagens ordning og hvilke endringer som må gjøres for at forskerutdanningen skal ha et kvalitetssikringssystem som er i tråd med de nye forskriftene.

Dagens ordning for kvalitetssikring:

Dagens ordning for kvalitetssikring plasserer ansvaret for kvaliteten i forskerutdanningen, angir prosedyrer for rapportering og mekanismer for å innhente dokumentasjon om utdanningskvalitet. Det mest sentrale dokumentet i kvalitetssikringen av forskerutdanningen er ph.d.-forskriften:

Forskriften angir de regler, standarder og prosedyrer som ligger til grunn for blant annet kvalitetssikringen av forskerutdanningen ved UiB. Disse følger studieløpet til ph.d.-kandidaten fra opptak til disputas og kreering. Den plasserer også ansvaret for forskerutdanningen:

Styret ved UiB har det overordnede ansvaret for forskerutdanningen. Ansvaret for gjennomføringen av ph.d.-utdanningen er delegert til fakultetene innenfor deres respektive fagområder. Ansvaret for koordinering av tverrfaglig og tverrfakultær ph.d.-utdanning skal ivaretas av et vertsfakultet.

Foruten styret har Forskningsutvalget en rolle i kvalitetsarbeidet. Forskningsutvalget ledes av prorektor, og er rådgivende organ for styret i saker som omhandler forskerutdanningen.

¹ Forskrift om endring i studiekvalitetsforskriften, <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2016-06-24-794>

² Utkast til ny Studietilsynsforskrift

http://www.nokut.no/Documents/NOKUT/Artikkelbibliotek/Norsk_utdanning/H%c3%b8ringer/Sammenligning_ny_og_gammel_forskrift.pdf

Ansvar for det operative kvalitetsarbeidet er lagt til de respektive organisasjonsnivåene som styres av: rektor, dekaner og ledere for grunnenhetene i den ordinære ledelseslinjen ved UiB.

Rapportering og dokumentasjon av studiekvalitet med dagens ordning:

Som en del av kvalitetssikringen innhenter forskerutdanningen ved UiB dokumentasjon om studiet som rapporteres i ledelseslinjen. På bakgrunn av blant annet denne dokumentasjonen og rapporteringen blir kvalitetsforbedrende tiltak planlagt, utført og rapportert.

Kvalitetssikring av forskerutdanningen: elementer
Årsrapport: Den årlige resultatinnrapporteringen fra forskerutdanningen er lagt til årsrapporten som blir forelagt styret. Her rapporteres blant annet data om disputaser, kandidater og gjennomstrømning samt beretning om gjennomførte tiltak og planer for forskerutdanningen.
Forskerutdanningsmeldingen: Organisasjonen rapporterer til styret årlig gjennom forskerutdanningsmeldingen. Som en del av grunnlagsmaterialet for denne rapporten, utarbeider fakultetene egne forskerutdanningsmeldinger etter mal og bestilling gitt av universitetsdirektøren.
Framdriftsrapport: I løpet av avtaleperioden skal ph.d.-kandidaten og hovedveileder, hvert år levere separate skriftlige rapporter om framdriften av ph.d.-utdanningen. Rapportene skal sendes til og godkjennes av fakultetet eller av andre enheter som fakultetet har delegert dette til. I framdriftsrapporten for kandidatene er det også survey-spørsmål om programtilfredshet. Disse dataene kan aggregeres og behandles på fakultet og universitetsnivå.
Midtveisevaluering: Hver ph.d.-kandidat skal gjennomgå en midtveisevaluering. Fakultetet bestemmer tidspunkt og form og kan gi alminnelige retningslinjer. Som hovedregel skal midtveisevalueringen inkludere faglige innspill fra forskere innenfor ph.d.-kandidatens eget fagfelt og/eller tilgrensende fagfelt. Midtveisevalueringen har som hovedformål å hjelpe ph.d.-kandidaten, ved å identifisere forhold som medfører risiko for at prosjektet stanser opp eller blir forsinket, samt å gi innspill som kan øke kvaliteten i arbeidet. Fakultet, veileder(e) og ph.d.-kandidat plikter å aktivt følge opp.
Emneevalueringer og kvalitetssikring av opplæringsdelen: Fakultetene skal kvalitetssikre emnene i ph.d.-utdanningens opplæringsdel i tråd med retningslinjene for kvalitetssikring av emner på bachelor- og masternivå.

Vurdering av dagens ordning og behov for revidering:

Selv om det finnes faste rutiner for kvalitetssikring av forskerutdanningen, har ikke denne vært omfattet av det formelle kvalitetssikringssystemet for utdanningen ved UiB. De kvalitetssikringselementene som er presentert ovenfor har derfor ikke vært formalisert og styregodkjent som kvalitetssikringssystem. I henhold til både Universitets og høyskoleloven, revidert studiekvalitetsforskrift og ny studietilsynsforskrift er institusjonene forpliktet til å ha et kvalitetssikringssystem for gradsstudiene. Det er derfor nødvendig at forskerutdanningen får formalisert og ledelsesgodkjent dette.

Forskriftene som omhandler kvalitetssikring forholder seg til avgrensede studieprogram. Det er derfor ønskelig at de sentrale enhetene i kvalitetssikringssystemet er avgrensede ph.d.-program. Ansvar for kvalitetssikringen av det enkelte studieprogram vil da være klart plassert.

Kvalitetssikringen av forskerutdanningen mangler periodiske programevalueringer. Dette elementet er nedfelt i Studiekvalitetsforskriften og Studietilsynsforskriften. I og med at forskerutdanningen ikke har vært oppdelt i avgrensede ph.d.-program ville en programevaluering enten måtte være svært omfattende eller bare gi overordnet informasjon og vurderinger av programkvalitet. Ved å innføre avgrensede programmer vil periodiske programevalueringer kunne gi en verdifull tilbakemelding til fakultetene og fagmiljøene.

Studiekvalitetsforskriften stiller omfattende krav til dokumentasjonsinnhenting. Forskerutdanningen har behov for bedre informasjon om kandidatenes helhetlige evaluering av studiet. Det er derfor planlagt å utvikle en exitsurvey for kandidater som nylig har oppnådd ph.d.-graden. Denne surveyen bør inngå i kvalitetssikringssystemet. Likeledes mangler UiB informasjon om tidligere ph.d.-kandidaters karriere og nytte av forskerutdanningen. I handlingsplanen for forskerutdanningen er et av de planlagte tiltakene en alumnisurvey. Dette bør også innbefattes i et kvalitetssikringssystem. Begge disse tiltakene er planlagt utført av FA. UiB bør også vurdere om det bør innføres obligatorisk plagiatkontroll av doktorgradsavhandlinger ved alle fakulteter.

Avdelingsdirektørens kommentarer

Hovedkomponentene i et kvalitetssikringssystem for forskerutdanningen eksisterer allerede på UiB. Det er like fullt et behov for at kvalitetssikringssystemet formaliseres og at et nytt system er i tråd med regelutviklingen på område. Et velutviklet kvalitetssikringssystem vil gi et bedre datagrunnlag som ledelse og fagfolk kan bruke til å forbedre forskerutdanningen. Det vil også være en fordel ved fremtidige NOKUT-revisjoner. Avdelingsdirektøren vil anbefale at denne saken utredes videre både med hensyn til forskriftsendringene på området og en eventuell videreutvikling av kvalitetssikringssystemet for de øvrige studiene på UiB. I dette arbeidet er det viktig at kvalitetssikringssystemet fremstår som effektivt og formålstjenlig slik at det ikke resulterer i unødvendig dokumentasjon og rapportering. Arbeidsgruppen som er foreslått opprettet for å utrede fakultetsvise ph.d.-program bør også utrede et forslag til kvalitetssikringssystem for forskerutdanningen. Universitetsstyret bør få presentert en sak om å vedta et kvalitetssikringssystem for forskerutdanningen ved UiB våren 2017.

Forslag til vedtak:

Forskningsutvalget anbefaler at Universitetsledelsen oppnevner en arbeidsgruppe som utreder en videreutvikling og formalisering av kvalitetssikringssystemet for forskerutdanningen ved UiB og avgir en rapport innen utgangen av vårsemesteret 2017.